

13

ECONOMIA SOCIAL I SOLIDÀRIA

RESUM

El pes de l'economia social a les Illes Balears és baix i en cau el dinamisme, tot i que ofereix solucions importants per satisfer necessitats socials i fer economia per a les persones. Les Balears són a la cua respecte d'Espanya pel que fa al nombre de cooperatives i societats laborals.

En una aproximació, devers un 2% de les empreses de les Illes pertanyen a l'economia social. Aquesta ofereix una ocupació més estable, atès que el pes dels treballadors indefinits de les cooperatives i les societats laborals a les Balears són d'un 74%, per sobre dels del total de l'economia (69%). La majoria de treballadors de l'economia social pertanyen al sector serveis, com a la totalitat de l'economia balear. Els menors de 40 anys representen un 42%. Les cooperatives i les societats laborals a les Illes Balears ocupen 2.518 persones, un 0,5% de la població ocupada.

Des del 1999 al 2015 la producció de les cooperatives més les societats laborals s'ha incrementat en gairebé la meitat. A Eivissa destaquen les cooperatives d'habitatge com a forma d'encaminar el problema residencial. Els altres tipus d'entitats que formen part de l'economia social a les Illes Balears el 2017 assoleixen la quantitat de 1.064, entre les quals destaquen les de l'àmbit de l'agricultura ecològica (840).

13.1.

INTRODUCCIÓ

L'economia social és un actor que pot combinar la rendibilitat amb la inclusió social i pot fer més bones les condicions dels treballadors. És un sector de l'economia entre el sector privat i el públic que pretén millorar el benestar. A Europa, l'economia social neix a partir de les primeres experiències cooperatives, associatives i mutualistes des de finals del segle XVII i s'impulsa en el XIX. L'estudi *Recent Evolutions of the Social Economy in the European Union*, del Comitè Econòmic i Social Europeu – del Centre Internacional d'Investigació i Informació sobre l'Economia Pública, Social i Cooperativa (CIRIEC), de juny del 2017– en destaca la importància en termes humans i econòmics. A Europa proporciona ocupació remunerada a més de 13,6 milions de persones, prop d'un 6,3% de la població ocupada. Els països i les regions que estan per sobre d'aquesta ràtio són el Benelux, França, Itàlia i Espanya. Les associacions i fundacions generen 9 milions de llocs de treball; les cooperatives i empreses similars 4,2 milions, i les mutualitats ocupen 400.000 treballadors. Si se sumen els treballadors no remunerats als remunerats, són un total de 19,1 milions. Hi ha 82,8 milions de voluntaris, equivalents a 5,5 milions de treballadors a temps complet.

A Espanya l'economia social està reconeguda a la Llei 5/2011, de 29 de març, i la relaciona amb l'economia sostenible. Segons dades de la Confederació Empresarial Espanyola de l'Economia Social (CEPES), les empreses d'economia social a Espanya representen un 10% del PIB i un 12,5% de l'ocupació. Són empreses de tots els sectors econòmics i de totes les mides. En els darrers vuit anys s'han creat 29.000 noves empreses i 190.000 llocs de treball. Un 47% dels llocs de treball pertanyen a menors de 40 anys. A més, ocupa 128.000 persones amb discapacitat o en risc d'exclusió. Mentre el conjunt del teixit empresarial ha recuperat un 59% de l'ocupació perduda durant la crisi, les cooperatives ja n'han recuperat un 92%. El desembre passat el Consell de Ministres aprovà l'Estratègia espanyola d'economia social 2018-2022. L'economia social també s'impulsa des del Programa operatiu d'inclusió social i de l'economia social, del Fons Social Europeu 2014-2020 (POISES). A les Balears el desembre de 2017 s'aprovà el Pla director d'economia social 2018-2022 per fomentar aquest sector perquè assoleixi fins a un 5% del PIB. El pressupost d'aquest pla és de 3,7 milions d'euros per potenciar-ne la difusió, la inversió en noves tecnologies, el suport a col·lectius vulnerables, les diferents formes d'economia social (cooperatives, empreses d'inserció laboral, etc.), entre altres actuacions. Finalment, el Consell de l'Economia Social i el Cooperativisme de les Illes Balears –on hi ha representades les associacions de cooperatives, de societats laborals i d'empreses d'inserció, els consells insulars i la Federació d'Entitats Locals (FELIB), a més del Pla director– va aprovar l'esborrany de la Llei de microcooperatives,

que està en fase de consulta per conèixer l'opinió ciutadana.

13.2.

METODOLOGIA

La classificació del sector de l'economia social està basat en el Sistema Europeu de Comptes SEC 2010 (Eurostat). El Reglament (UE) 549/2013 del Parlament Europeu i del Consell, de 21 de maig de 2013, relatiu al sistema europeu de comptes nacionals i regionals de la Unió Europea (*Diari Oficial de la Unió Europea*, de dia 26 de juny de 2013), estableix el criteri que se segueix aquí per a la classificació de l'economia social a les Illes. A més, se segueix el criteri de l'Informe sobre l'economia social i solidària a les Illes Balears 2006-2013 del monogràfic de GADES0 número 55, de 2015.

A) Productors de mercat (empreses que actuen en els mercats amb competència).

A.1) Societats no financeres S.11.

- Cooperatives (de treballadors, agroalimentàries, consumidors, educació, transport, d'habitatge, de salut, social, etc.).
- Societats laborals.
- Societats agràries de transformació (SAT).
- Confraries de pescadors.
- Centres especials d'ocupació (CEE).
- Empreses d'inserció.

- Altres productors de mercat privats (iniciatives d'RSC, d'agricultura ecològica i ONCE)

A.2) Institucions financeres S.12.

- Cooperatives de crèdit.
- Companyies de mútues d'assegurances.
- Institucions sense finalitat de lucre de serveis d'economia social.

B) Productors no de mercat (institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars S15).

- Associacions d'acció social (iniciatives de comerç just i d'inserció sociolaboral).
- Fundacions socials.
- Altres institucions humanitàries sense finalitats lucratives (Creu Roja).
- Xarxes socials.

En aquesta diagnosi de l'economia social només es tractarà l'apartat A.1, atès que és l'objecte del Pla Director d'Economia Social de les Illes Balears i, a més, per les dificultats generals d'aconseguir dades estadístiques sobre la totalitat dels sectors de l'economia social. El Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social publica informació sobre l'economia social però només pel que fa a cooperatives i societats laborals, utilitzant informació de la Seguretat Social i també informació que li fan arribar les comunitats autònomes. Quant als altres tipus d'entitats de l'economia social, com són societats agràries de transformació, confraries de pescadors, centres especials d'ocupació, empreses d'inserció i altres productors de mercat privats i també les institucions financeres i els productors de no mercat, no hi ha estadístiques per

mesurar-ne l'evolució ni el pes que tenen. Tot això, debilita el coneixement sobre l'economia social de les Illes Balears i la seva importància en el total de l'economia.

13.3.

DADES DE L'ECONOMIA SOCIAL A LES ILLES BALEARS

De conformitat amb les dades que ofereix l'Ibestat del Directori d'Empreses (DIRCE) i les altres fonts detallades en el quadre, el percentatge d'empreses de l'economia social respecte al nombre total d'empreses de les Illes Balears el 2016 i el 2017 és aproximadament d'un 2%. En els darrers set anys el nombre de cooperatives s'ha incrementat més d'una quarta part, si bé disminueix un 6,8% el nombre de societats laborals. (Vegeu el quadre I-177).

Per calcular el pes de l'economia social, a més de les cooperatives i les societats laborals, s'analitzen altres tipus d'entitats que es detallen a continuació. (Vegeu el quadre I-178).

El 2016 hi ha 132 societats agràries de transformació (SAT) i el 2017 n'hi ha quatre més. Són societats civils que tenen una finalitat economicosocial per produir, transformar i comercialitzar productes agrícoles, ramaders i forestals; per fer millores al medi rural i per a la promoció i el desenvolupament agraris.

Durant el 2016 i el 2017 hi ha 16 confraries de pescadors representades per la Federació Balear de Confraries de Pescadors,

que té com un dels seus objectius principals la sostenibilitat de l'activitat pesquera. Segons SEMILLA, el 2015 les confraries de pescadors disposen de 291 embarcacions, de les quals 172 corresponen a Mallorca, 52 a Menorca, 49 a les Pitiüses i 18 a Formentera.

Pel que fa als centres especials d'ocupació (CEO), tenen distinta personalitat jurídica. El 2016 hi ha 13 associacions, 16 societats limitades i sis societats anònimes. Aquestes associacions tenen una plantilla de 1.530 persones, de les quals majoritàriament (1.250) tenen alguna discapacitat. D'altra banda, 13 d'aquests centres corresponen a una iniciativa social i 22 a una iniciativa empresarial.

Les empreses d'inserció tenen com a finalitat la integració sociolaboral de persones en situació o risc d'exclusió social. El 2015 generaren 77 contractes laborals.

En el grup dels altres productors de mercat privats, dins la responsabilitat social corporativa (RSC) cal destacar Eticentre i Forètica. Eticentre és una associació sense ànim de lucre per incorporar criteris ètics en el món dels negocis. Especialment està adreçada a les petites i mitjanes empreses i consta de 24 associats. Forètica consta de cinc empreses adherides amb el certificat SGE 21, que és la primera norma europea que permet certificar un sistema de gestió ètica i socialment responsable. A més, CAEB, PIME i Cambra de Comerç, entre d'altres, apliquen mesures d'RSC. D'altra banda, el 2016 es va constituir el Consell de Responsabilitat Social Corporativa de les Illes Balears per promocionar i fomentar la participació, col·laboració i coordinació

entre organitzacions i associacions del sector, agents socials i econòmics i l'Administració pública.

El 2016 hi va haver 800 operadors d'agricultura ecològica (614 a Mallorca, 89 a Menorca, 93 a Eivissa i quatre a Formentera) i 840 el 2017.

L'ONCE a les Balears ha ocupat 1.513 discapacitats en 20 anys i el 2016 generà 32 llocs de treball indefinits. D'altra banda, el 13 de març de 2010, tot i que les entitats membres ja col·laboraven en xarxa des del 2008, es constitueix el Tercer Sector Social de les Illes Balears (TSSIB) que té com a missió millorar el benestar de les persones amb necessitats socials no cobertes. Les entitats del TSSIB poden ser associacions, federacions, cooperatives d'iniciativa social, centres especials d'ocupació, congregacions religioses, empreses d'inserció i fundacions.

El 2017 les cooperatives i les societats laborals a les Illes Balears ocupen 2.591 persones, un 0,5% de la població ocupada. A continuació s'analitzen les cooperatives i les societats laborals.

13.4.

COMPARATIVA ENTRE ESPANYA I LES ILLES BALEARS DE LES COOPERATIVES I LES SOCIETATS LABORALS

Segons el Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social (*Base de dades de l'Economia Social. Característiques*

dels Treballadors en situació d'alta a la Seguretat Social, on s'analitzen les dades de les cooperatives i les societats laborals), el 2017 els treballadors de l'economia social a les Balears més nombrosos, tal com passa en el total de l'economia, són els del sector serveis, amb un 77,1%; seguits de la indústria (12,1%); de la construcció (8,7%), i de l'agricultura (1,6%) .

El 2017, a Espanya, un 54,7% dels treballadors de cooperatives més societats laborals són homes i un 45,9% són dones, i a les Balears la proporció és d'un 53,8% i un 46,2%, respectivament. És a dir, les dones ocupades en economia social a Balears estan lleugerament per sobre del percentatge d'Espanya. Respecte al total dels ocupats a les Balears, la proporció és de 54,2% d'homes i 45,8% de dones. A Espanya la major part dels ocupats en l'economia social tenen de 40 a 54 anys, i a les Balears (41,1%), també. La proporció d'ocupats a l'economia social de 55 anys i més—un 16,3%—és superior a la d'Espanya (13,8%). Els ocupats de l'economia social de 25 a 39 anys a les Balears representen un 36,9% i si es tenen en compte els menors de 40 anys són un 42,7%.

D'altra banda, els ocupats estrangers a les Balears el 2017 en economia social (7,5%) estan per sota de la mitjana espanyola (10,6%). A les Balears els treballadors indefinits de l'economia social (75,8%), estan per sobre de la mitjana espanyola (73,9%). Els treballadors indefinits sobre el total de l'economia a les Balears representen un 65,1%; per tant, l'economia social ofereix ocupació de més qualitat. Els treballadors a temps complet de l'economia social a Espanya

són un 80,1%, mentre que a les Balears són un 77,6%. A les Balears les societats de l'economia social més nombroses són les que tenen de 26 a 50 treballadors (26,8%), seguides de les que en tenen de 0 a 5 (14,9%). En tercer lloc hi ha les que en tenen d'11 a 25 (14,1%) i, en quart lloc, les que en tenen de 51 a 100 (13,9%). En canvi, a Espanya les societats més nombroses de l'economia social són les que tenen més de 250 treballadors. El 2017 a les Balears, un 38,5% en l'economia social són treballadors de més de cinc anys d'antiguitat i un 25,1% tenen una antiguitat de fins a sis mesos.

Per comunitats autònomes, el 2017 les Illes Balears estan a la coa respecte d'Espanya del nombre de cooperatives i societats laborals (limitades i anònimes) i en el nombre de treballadors. En tots dos casos les primeres posicions corresponen a Andalusia, el País Basc, Catalunya i la Comunitat Valenciana. (Vegeu els gràfics I-221 i I-222 i els quadres AI-70 i AI-71).

Pel que fa a les cooperatives per tipus, el 2017 a Espanya ocupen les primeres posicions el comerç i l'hostaleria; seguides de la indústria; l'educació i la sanitat; el sector primari i les activitats professionals, administratives i Administració pública. En canvi, a les Illes Balears el primer lloc l'ocupen les cooperatives de l'educació i la sanitat, el segon és per al comerç i l'hostaleria, el tercer és per a les activitats artístiques i altres serveis, el quart és per al transport i les comunicacions, seguides de les activitats professionals administratives i l'Administració pública. (Vegeu el gràfic I-223 i el quadre AI-72).

L'evolució dels treballadors a les cooperatives per tipus d'activitat a Espanya mostra que les cooperatives de comerç i hostaleria són les més nombroses en nombre de treballadors, seguides de les d'indústria, les d'educació i sanitat i les d'agricultura. (Vegeu el gràfic I-224 i el quadre AI-73).

A les Balears, el sector de cooperatives més nombrós en treballadors, des del tercer trimestre del 2010 és el d'educació i sanitat, i també és el que més creix en ocupació. Després ve el sector del comerç i l'hostaleria, que a partir de la crisi cau significativament però manté la segona posició. Els segueixen el transport i les comunicacions; les activitats professionals, administratives i d'Administració pública, i les activitats financeres i immobiliàries. La indústria i la construcció mostren una caiguda per l'efecte de la crisi. El d'activitats artístiques s'ha mantingut aquests darrers vuit anys, però cau en el primer trimestre del 2018. El sector primari és el penúltim en volum de treballadors. Finalment, energia, aigua i residus es manté, però és poc significatiu. (Vegeu el gràfic I-225 i el quadre AI-74).

Quant a les societats laborals per tipus, el 2017 a Espanya ocupen les dues primeres posicions el comerç i l'hostaleria i la indústria, com passa amb les cooperatives. En tercer lloc la posició és per a la construcció, seguides de les activitats professionals, administratives i Administració pública; l'educació i la sanitat, i el transport i les comunicacions. A les Illes Balears el primer lloc també l'ocupen les societats laborals de comerç i hostaleria, però el se-

gon és per a la construcció, el tercer per les activitats professionals administratives i d'Administració pública, i el quart per a la indústria. (Vegeu el gràfic I-226 i el quadre AI-75).

El 2017 les societats laborals amb un nombre més alt de treballadors a Espanya són les de comerç i hostaleria, seguides de les d'indústria, les de construcció, les d'educació i sanitat i les d'activitats professionals, administratives i Administració pública. (Vegeu el gràfic I-227 i el quadre AI-76).

A les Balears el sector de societats laborals més nombrós en treballadors el 2017 és el d'indústria i el de comerç i hostaleria. Després ve el sector de la construcció i les activitats professionals, administratives i d'Administració pública.

13.5.

LES COOPERATIVES

13.5.1. EVOLUCIÓ DE LES COOPERATIVES A LES ILLES BALEARS (MINISTERI DE TREBALL, MIGRACIONS I SEGURETAT SOCIAL)

A les Balears el 2017 hi ha una mitjana de 1.904 treballadors en cooperatives, i a Espanya, 303.535, la qual cosa representa un 0,4% i un 1,7% respectivament en relació amb el total de treballadors. La variació interanual del 2017 respecte del 2016 per a Espanya ha estat d'un 2,1%, i per a les Illes Balears, d'un 2,4%.

QUADRE I-177. NOMBRE D'EMPRESSES PER CONDICIÓ JURÍDICA DE L'ECONOMIA SOCIAL A LES ILLES BALEARS (2010-2017)						
	Societats cooperatives (DG Treball, ES i Salut Laboral)	Societats laborals anònimes i limitades (DG Treball, ES i Salut Laboral)	Altres tipus (*)	Total economia social	Total empreses a les Illes Balears (DIRCE)	% de les empreses de l'economia social sobre el total d'empreses de les Illes (1)
2010	214	545	-	-	89.562	-
2011	221	546	-	-	87.461	-
2012	223	546	-	-	85.372	-
2013	234	546	-	-	85.044	-
2014	244	544	-	-	84.270	-
2015	260	535	-	-	87.111	-
2016	263	520	987	1.770	89.341	1,98%
2017	273	508	1.035	1.816	93.067	1,95%

Font: Ibestat, Directori d'empreses (DIRCE); Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral (*incloses les entitats detallades a la taula 2), i elaboració pròpia.

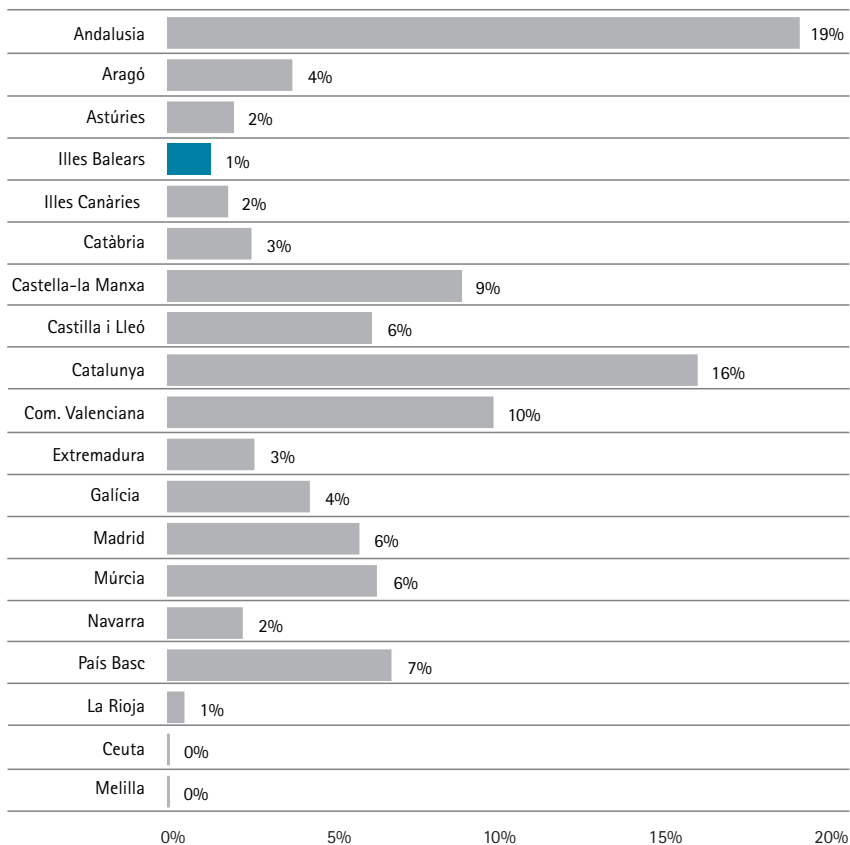
(1) El càlcul del percentatge és una aproximació.

QUADRE I-178. NOMBRE D'ALTRES TIPUS D'ENTITATS DE L'ECONOMIA SOCIAL (2016-2017)		
	2016	2017
S. agràries transf. (1)	132	136
Confraries de pescadors (2)	16	16
C. especials d'ocupació (3)	35	39
Empreses d'inserció (3)	2	2
Altres productors de mercat privats	801	841
Iniciatives RSC (*)	-	-
Agricultura ecològica (4)	800	840
ONCE (5)	1	1
Total	987	1.035

Fonts: (1) Direcció General d'Agricultura i Ramaderia; (2) Federació Balear de Confraries de Pescadors; (3) D. Gral. de Treball, Economia Social i Salut Laboral; (4) Consell Balear de la Producció Agrària Ecològica, i (5) ONCE.

* No existeix un registre de les iniciatives d'RSC, però en un estudi de la D.Gral. De Treball, Economia Social i Salut Laboral del 2010 es computaren 101 empreses. D'altra banda, Eticentre té 24 empreses que en són sòcies i Forètica en té 5 amb certificació SGE 21. A més, CAEB, PIME i Cambra de Comerç de Mallorca, entre d'altres, apliquen mesures d'RSC.

Gràfic I-221
Distribució del nombre de cooperatives i societats laborals per comunitats autònomes (mitjana 2017)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Economia Social.

El nombre de treballadors de cooperatives a les Illes Balears des del 1999 fins al 2017 s'ha incrementat en un 3,5%. El màxim de treballadors de la sèrie es dona a finals del 2008, amb 2.774, i a partir d'aquí cau el nombre de treballadors en una tercera part. A les Balears un 71% correspon al règim general i un 29% a autònoms, proporció similar a la del conjunt d'Espanya. La diferència entre el règim general i els

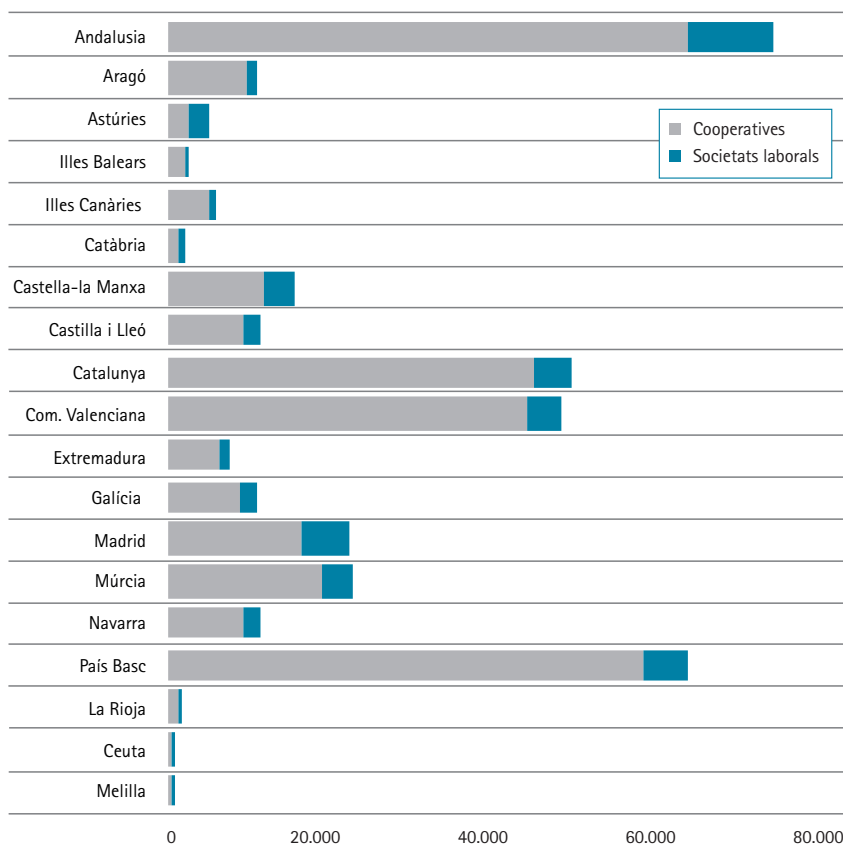
autònoms a les Balears era molt més gran des del 1999 fins al 2014, atès que s'escurça a partir d'aquest any. Durant la crisi els autònoms s'han mantingut fins i tot en tendència creixent; en canvi, els treballadors de règim general han disminuït. El nombre de treballadors del règim general de les cooperatives mostra una certa estacionalitat (devers un 4%); en canvi, els autònoms són més estables. El nombre de

treballadors per cooperativa a les Illes Balears s'incrementa en un 3% en els darrers 18 anys i a Espanya ho fa en un 41%. (Vegeu el gràfic I-228 i el quadre AI-77).

El 2017 hi ha 11,2 treballadors per cooperativa, quan el nombre de

treballadors per empreses totals a les Illes és de 5,2. El màxim del període és 14,2 treballadors per cooperativa, que es donà en el tercer trimestre del 2006. En tot el període, el nivell de treballadors per cooperativa a les Illes Balears és inferior al d'Espanya. (Vegeu A7).

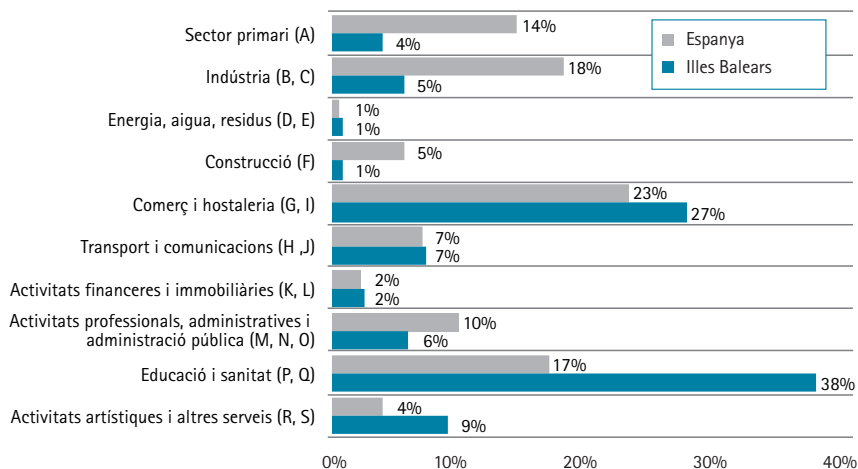
Gràfic I-222
Nombre de treballadors de cooperatives i societats laborals per comunitats autònomes (2017)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Economia Social.

Gràfic I-223

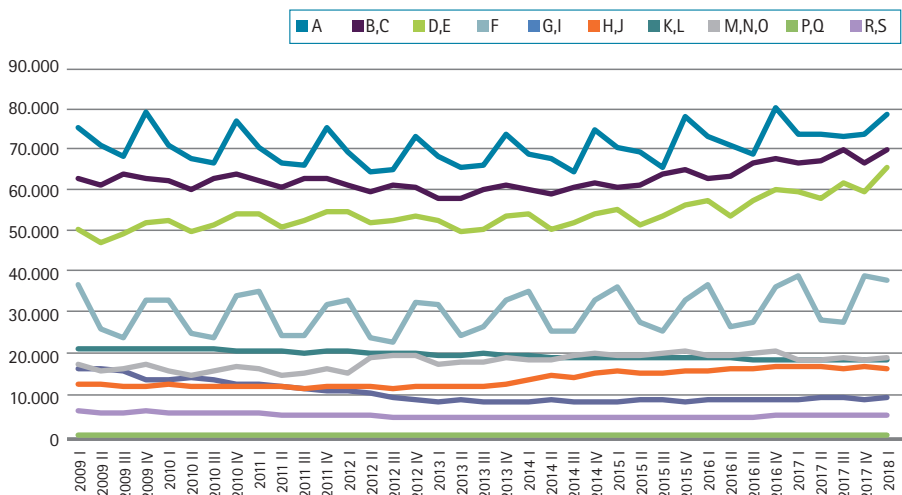
% Cooperatives per tipus d'activitat a Espanya i Illes Balears (mitjana 2017)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Economia Social.

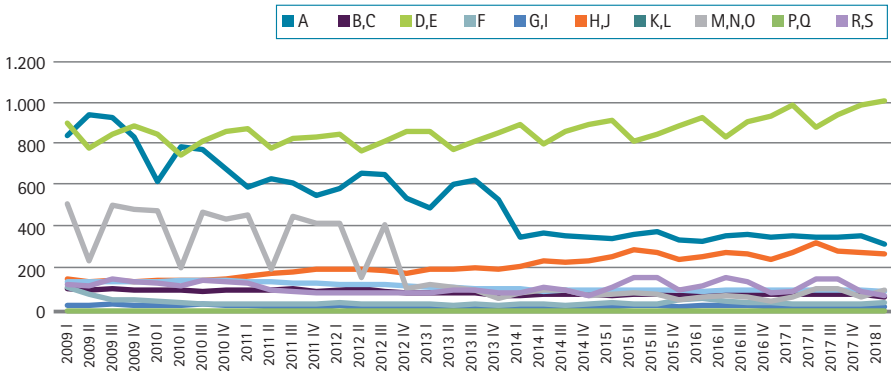
Gràfic I-224

Evolució dels treballadors de cooperatives per tipus d'activitat a Espanya (2009-2018)

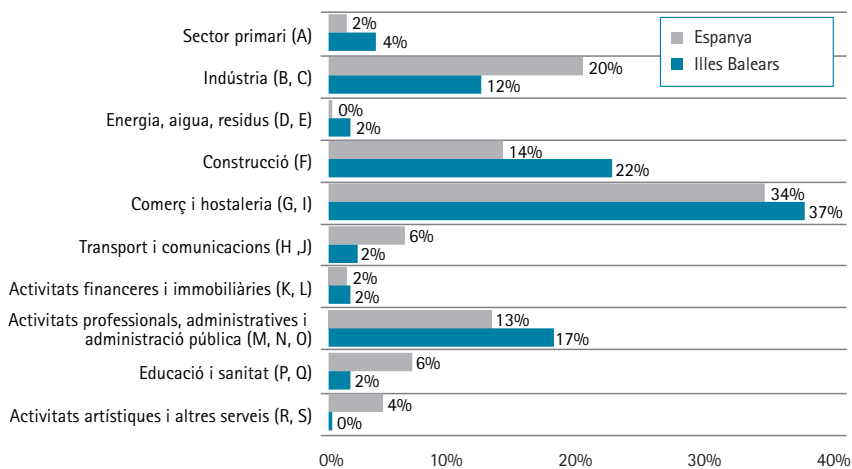
Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Gràfic I-225
Evolució dels treballadors de cooperatives per tipus d'activitat a les Illes Balears (2009-2018)

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

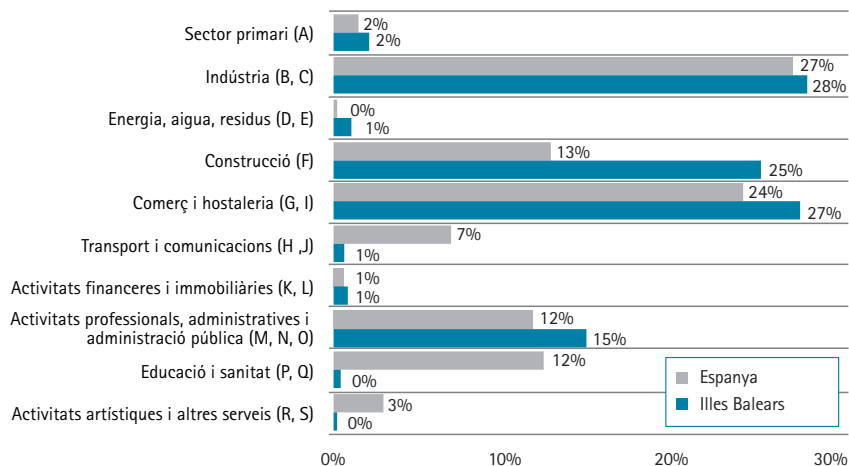
Gràfic I-226
Percentatge de societats laborals per tipus d'activitat a Espanya i a les Illes Balears (Mitjana 2017)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Economia Social.

Gràfic I-227

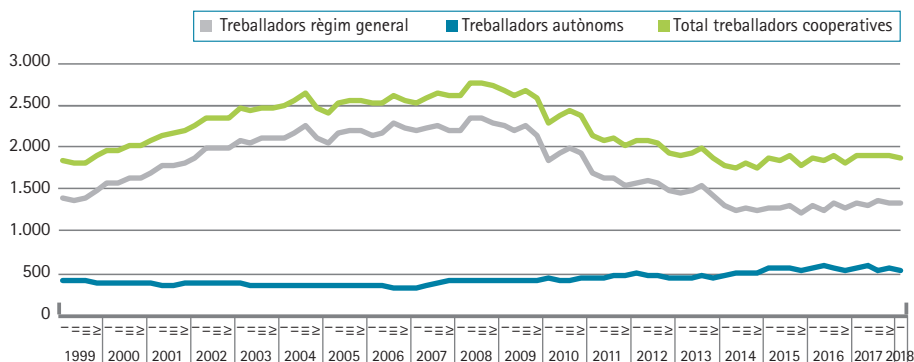
% Nombre de treballadors de les societats laborals per tipus d'activitat a Espanya i Illes Balears (Mitjana 2017)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Economia Social.

Gràfic I-228

Treballadors cooperatives. Illes Balears (1999-2018)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

13.5.2. EVOLUCIÓ DE LES COOPERATIVES DONADES D'ALTA

Cau el dinamisme de les cooperatives: el nombre de cooperatives noves ha disminuït del 2000 al 2016 en aproximadament la meitat, tant a Espanya com a les Balears.

A les Illes ha passat de 13 cooperatives donades d'alta a l'inici del període a sis el 2016, i el 2017 en suma tres més. Les Illes Balears juntament amb La Rioja (vuit cooperatives donades d'alta) són les comunitats que menys cooperatives han donat d'alta a Espanya el 2017.

A continuació, segueixen les Canàries amb 12, Astúries amb 14 i Cantàbria amb 15. Segons dades del Registre de Cooperatives i Societats Laborals de les Illes Balears, el nombre de socis registrats a les cooperatives de nova creació va de 73 socis l'any 1996 a 24 el 2016 i 36 el 2017.

13.5.3. COOPERATIVES PER ILLES (REGISTRE DE COOPERATIVES I SOCIETATS LABORALS DE LES ILLES BALEARS)

Segons les dades del 2017 del Registre de Cooperatives i Societats Laborals de la Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral, de 274 cooperatives les de treball associat són les més nombroses a les illes, llevat de Formentera, i representen un 63,1% del total de Balears. En segon lloc, les cooperatives més nombroses a les Illes Balears són les agràries, amb un 16,4%. Ocupen la tercera posició les cooperatives d'habitatge (6,9%), seguides de les d'iniciativa social (6,2%). A continuació venen les de serveis i les de consum. Les de transports només representen un 0,7%. Les d'explotació comunitària de la terra i les integrals²² suposen un 0,4% cadascuna. No hi ha cooperatives de crèdit el 2017. (Vegeu el gràfic I-229 i el quadre AI-78).

A Mallorca, el 2017 hi ha un total de 215 cooperatives, de les quals un 67,4% corresponen a treball associat, seguides de les agràries (15,3%), de les d'iniciativa social (5,6%), d'habitatge (4,7%), de serveis

22. La cooperativa integral és un projecte d'auto-gestió en xarxa que pretén ajuntar de mica en mica tots els elements bàsics d'una economia, com són producció, consum, finançament i moneda pròpia, i integrar tots els sectors d'activitat necessaris per viure al marge del sistema capitalista.

(3,7%), de consum (1,9%), de transports (0,9%) i de la terra (0,5%). (Vegeu el gràfic I-230).

A Menorca, el 2017, d'un total de 28 cooperatives un 46,4% són de treball associat, un 25,0% són agràries (atesa la importància del sector agrícola a l'illa), un 17,9% són d'iniciativa social i les d'habitatge, serveis i consum representen un 3,6% cadascuna. (Vegeu el gràfic I-231).

A Eivissa el 2017, d'un total de 29 cooperatives, un 51,7% corresponen a les de treball associat. Les segones que cal destacar són les d'habitatge, que gairebé representen un 27,6% –quan a les Balears només representen un 6,9%–, cosa que mostra la importància de l'habitatge a l'illa. A continuació, un 13,8% són cooperatives agràries, i les integrals i de serveis participen amb un 3,4% cadascuna. A Formentera, el 2017 només hi ha una cooperativa, que és agrària. (Vegeu el gràfic I-232).

13.5.4. MAPEJAT DE LES COOPERATIVES A LES ILLES BALEARS (REGISTRE DE COOPERATIVES I DE SOCIETATS LABORALS DE LES ILLES BALEARS)

El maig del 2018 Mallorca és l'illa amb un nombre més alt de cooperatives. A Palma és on són més nombroses (100), seguida de Marratxí, amb 20; Manacor, amb 11, i Calvià, amb nou. Després venen municipis amb cinc cooperatives: Consell, Porreres i Santa Maria del Camí.

A Menorca i a Eivissa hi ha 28 i 29 cooperatives a cadascuna, i Formentera en té dues, una més que el 2017. A Menorca

destaca Ciutadella, amb nou; seguida des Mercadal i Maó, amb cinc cada municipi, i d'Alaior amb quatre cooperatives. A Eivissa, la capital en té 18, en segon lloc ve Sant Antoni de Portmany, amb cinc, i després Santa Eulària des Riu, amb quatre. (Vegeu el mapa G18).

13.6.

LES SOCIETATS LABORALS A LES ILLES BALEARS

13.6.1. EVOLUCIÓ DE LES SOCIETATS LABORALS A LES ILLES BALEARS (MINISTERI DE TREBALL, MIGRACIONS I SEGURETAT SOCIAL)

El nombre de societats laborals a les Illes Balears mostra una tendència creixent fins a mitjan 2005, que assoleix el màxim de 254. A partir d'aquesta data, disminueix de manera continuada fins a situar-se en 88 societats laborals al primer trimestre del 2018. En el conjunt d'Espanya s'observa una tendència similar. El 2016 a Espanya hi ha 10.016 societats laborals i cauen un 4,4%, el 2017, fins a situar-se en 9.574. (Vegeu el gràfic I-233 i el quadre AI-79).

A les Balears el 2016 hi ha 101 societats laborals de mitjana i cauen un 4,7% interanual. El 2017, en canvi, són 96.

El nombre de treballadors totals de les societats laborals a les Illes Balears en 20 anys s'ha incrementat una quarta part i ha passat de 526 treballadors el primer trimestre del 1999 a 658 el mateix període

del 2018, si bé el màxim de treballadors es dona el segon trimestre del 2003 (1.260 treballadors). A partir de la crisi cau el nombre d'ocupats i augmenta la proporció dels treballadors de les societats limitades. La mitjana d'aquesta sèrie del 1999 el 2017 és de 915 ocupats. En el primer trimestre del 2018 un 90% dels treballadors corresponen a societats limitades i un 10% a societats anònimes, quan en els dos primers anys de la sèrie hi havia més treballadors de societats anònimes que de societats limitades. El nombre de treballadors per societat laboral a les Illes Balears s'incrementa en una tercera part en els darrers vint anys, per sobre de la mitjana d'Espanya, que ha caigut en un 18%.

A les Balears, en el primer trimestre del 2018 hi ha 7,5 treballadors per societat laboral. La mitjana de la sèrie és de 5,9 treballadors per societat laboral i el màxim és de 7,5, que es donà a principis del 2018. Des de mitjan 2016 el nombre de treballadors per societat laboral a les Illes Balears és superior al d'Espanya. (Vegeu els gràfics I-234 i I-235).

13.6.2. EVOLUCIÓ DE LES SOCIETATS LABORALS DONADES D'ALTA

El nombre de societats laborals donades d'alta a les Illes Balears té una tendència creixent des del 1998 fins al 2003, després cau de manera significativa fins que el 2016 només hi ha dues societats laborals donades d'alta, i una el 2017. En relació amb la resta de comunitats autònomes és el nombre més baix d'Espanya, llevat de Ceuta i Melilla. A Espanya el nombre de

societats laborals donades d'alta el 2016 són 417 i cauen fins a 331 el 2017. (Vegeu el gràfic I-236 i el quadre AI-80).

13.7.

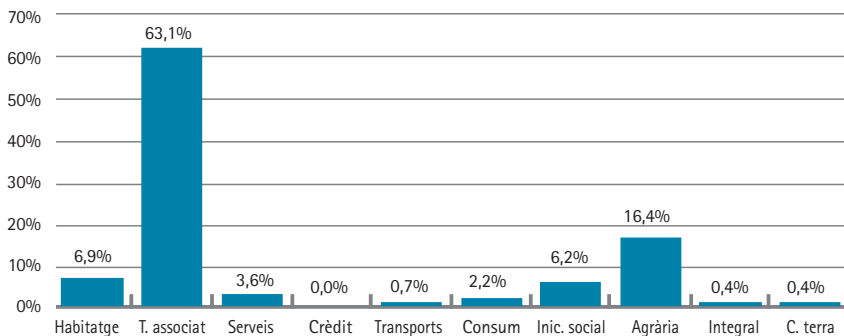
DADES FISCALS DE LES COOPERATIVES I LES SOCIETATS LABORALS

De les societats de l'economia social (les cooperatives i les societats laborals, tant anònimes com limitades), el Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social publica les partides més importants dels comptes de pèrdues i guanys que figuren en la declaració de l'impost de societats, segons dades de l'Agència Espanyola d'Administració Tributària (AEAT). Des del 1999 fins al 2015 la producció de les cooperatives més les societats laborals s'ha incrementat en un 48%, els consums intermedis en un 39%,

el valor afegit en un 86% i, finalment, les despeses de personal en un 136%. Pel que fa a la producció, el màxim de la sèrie es dona l'any 2006, amb un valor de 623.808 milers d'euros. Després aquest valor cau. El 2015 el valor de la producció és de 440.798 milers d'euros, devers una tercera part menys que el 2006. (Vegeu el gràfic I-237 i el quadre AI-81).

El 2015 les societats laborals, amb un 63,2%, són més nombroses que les cooperatives, amb un 36,8%. Dintre de les societats laborals, la majoria són societats limitades, amb un 54,5%, respecte del total, i només un 8,8% són anònimes. Aquesta composició és similar a la de l'any 2014. La variació interanual del 2015 respecte del 2014 –malgrat una disminució de l'1,3% del nombre de societats de l'economia social (cooperatives i laborals)– mostra un increment tant de la producció (4,7%) com de la producció de productes intermedis (3,3%) i del valor afegit (9,4%).

Gràfic I-229
% Cooperatives a les Illes Balears per tipus (2017)

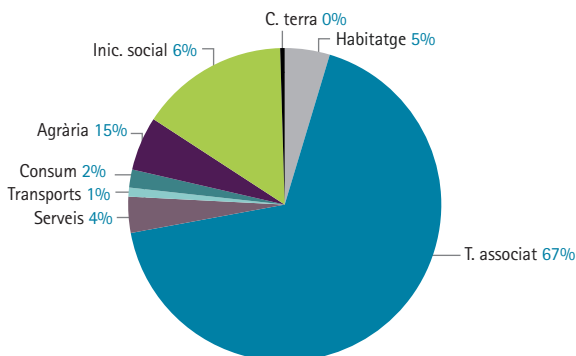

Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut laboral.

A l'economia social, el 2015, la producció és de 440.798 milers d'euros, dels quals 313.679 corresponen a les cooperatives i 127.119 a les societats laborals. Dintre de les societats laborals, 50.905 milers d'euros és la producció de les societats anònimes i 76.214 és la de les societats limitades. El percentatge del valor afegit respecte de la producció és d'un 23,7% i són les societats anònimes que tenen un valor

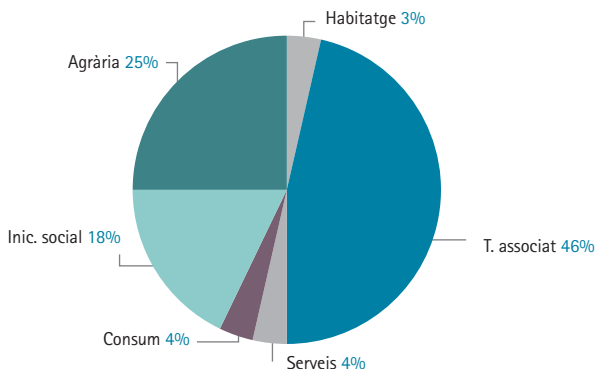
afegit més alt respecte de la producció, amb un 51,9%. Les despeses de personal representen un 78,2% del valor afegit i és a les societats limitades on el percentatge és superior (87,0%), seguides de les cooperatives (86,3%). El resultat brut d'explotació és d'un 21,8% respecte del valor afegit i són les societats anònimes les que tenen un percentatge més alt (46,4%). (Vegeu el quadre I-179 i el mapa I-1).

Gràfic I-230
% Cooperatives a Mallorca per tipus (2017)

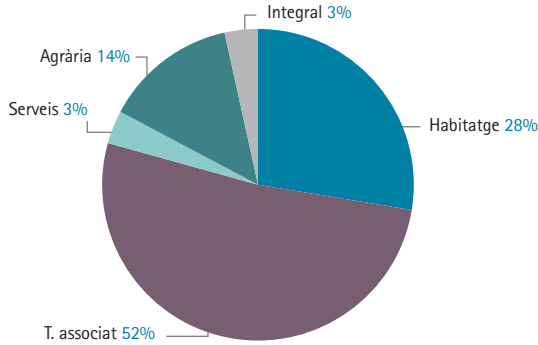
Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut laboral.

Gràfic I-231
% Cooperatives a Menorca per tipus (2017)

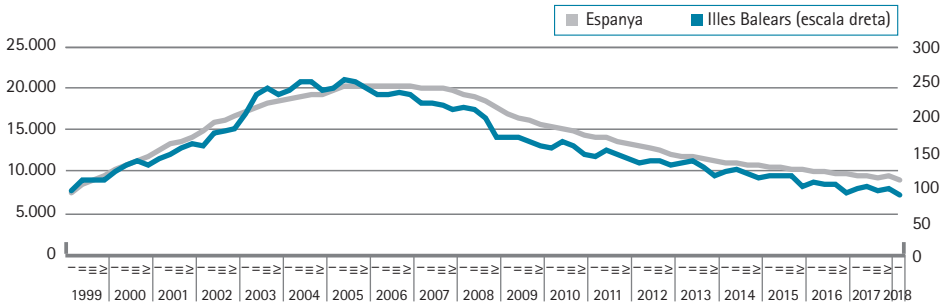
Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut laboral.

Gràfic I-232
% Cooperatives a Eivissa per tipus (2017)

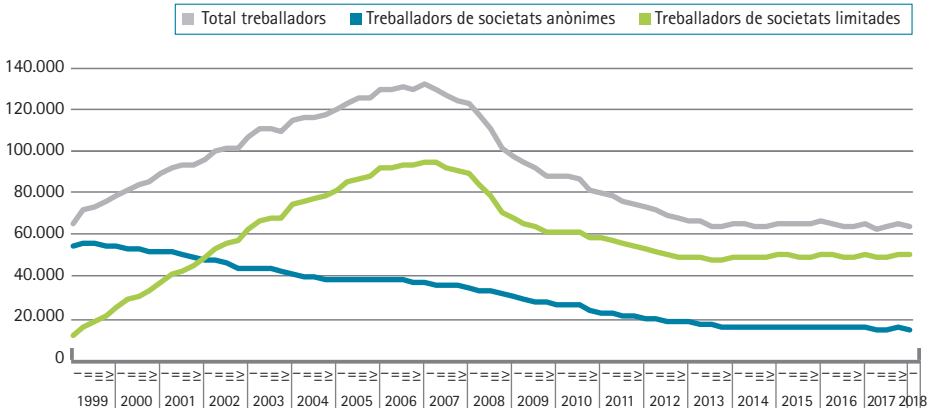
Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut laboral.

Gràfic I-233
Nombre de societats laborals a Espanya i Illes Balears (1999-2018)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

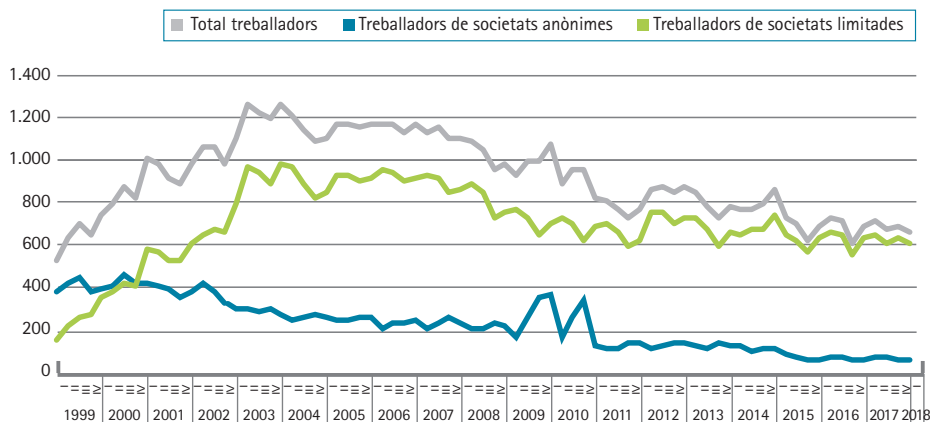
Gràfic I-234
Nombre de treballadors de les societats laborals a Espanya (1999-2018)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Gràfic I-235

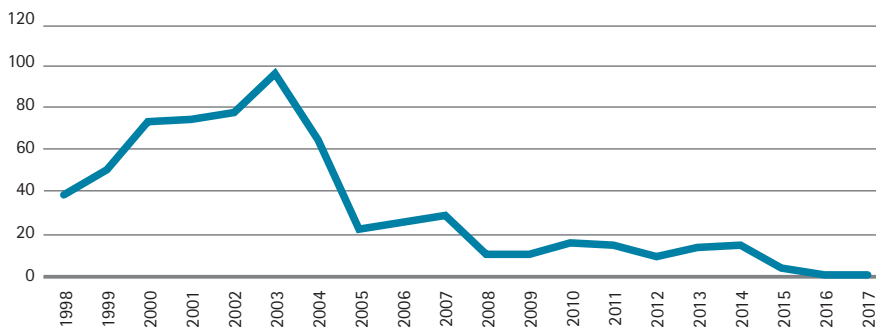
Nombre de treballadors de les societats laborals a les Illes Balears (1999-2018)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Gràfic I-236

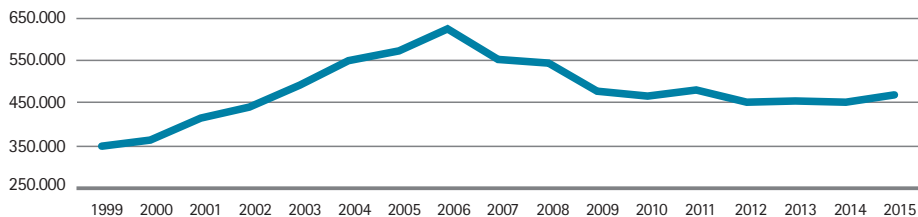
Evolució de les societats laborals donades d'alta a les Illes Balears (1998-2017)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

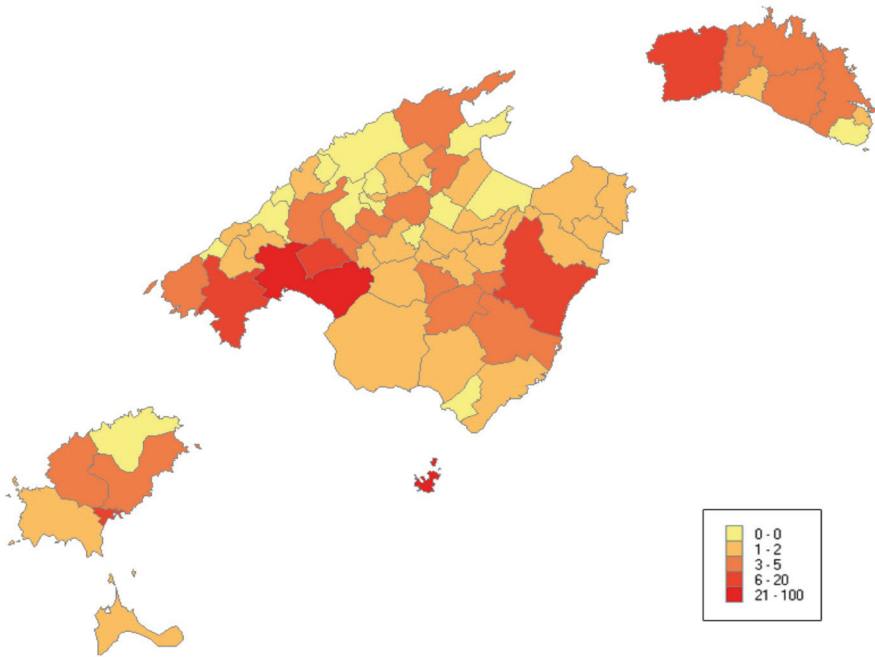
Gràfic I-237

Evolució de la producció de les cooperatives i de les societats laborals (milers d'euros) (1999-2015)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Mapa I-1 de les cooperatives a les Illes Balears per illes
(8 de maig de 2018)

Font: Direcció General de Treball, Economia Social i Salut Laboral (Registre de cooperatives) i elaboració pròpia.

QUADRE I-179. COMPTE DE PÈRDUES I GUANYS DE LES COOPERATIVES I SOCIETATS LABORALS A LES ILLES BALEARS PER TIPUS DE SOCIETAT (2014-2015)

	Total Economia Social		Cooperatives		Total laborals		Anònimes		Limitades	
	Imports en milers d'euros	%	Imports en milers d'euros	%	Imports en milers d'euros	%	Imports en milers d'euros	%	Imports en milers d'euros	%
2015										
Nombre de societats	468	100	172	36,8	296,00	63,2	41,00	8,8	255,00	54,5
Producció	440.797,94	100	313.678,55	71,2	127.119,39	28,8	50.905,29	11,5	76.214,10	17,3
Producció intermedis	-336.168,10	100	-262.174,09	78	-73.994,01	22	-24.482,73	7,3	-49.511,29	14,7
Valor afegit	104.629,84	100	51.504,46	49,2	53.125,38	50,8	26.422,56	25,3	26.702,82	25,5
2014										
Nombre de societats	474	100	170	35,9	304	64,1	43	9,1	261	55,1
Producció	421.071,91	100	304.159,96	72,2	116.911,95	27,8	49.458,23	11,7	67.453,72	16,0
Producció intermedis	-325.457,95	100	-258.096,96	79,3	-67.361,00	20,7	-24.703,84	7,6	-42.657,15	13,1
Valor afegit	95.613,96	100	46.063,00	48,2	49.550,96	51,8	24.754,39	25,9	24.796,57	25,9
	Variació valors absoluts	% Variació	Variació valors absoluts	% Variació	Variació valors absoluts	% Variació	Variació valors absoluts	% Variació	Variació valors absoluts	% Variació
Nombre de societats	-6	-1,3%	2	1,2%	-8	-2,6%	-2	-4,7%	-6	-2,3%
Producció	19.726	4,7%	9.519	3,1%	10.207	8,7%	1.447	2,9%	8.760	13,0%
Producció intermedis	-10.710	3,3%	-4.077	1,6%	-6.633	9,8%	221	-0,9%	-6.854	16,1%
Valor afegit	9.016	9,4%	5.441	11,8%	3.574	7,2%	1.668	6,7%	1.906	7,7%

Font: AEAT, declaracions de l'impost de societats i elaboració pròpia.